

De Wildenborcher

December 2013

"Beste Buurtgenoten"

In de maand december ziet u vast wel eens een brede rij mannen door de weilanden lopen, in groene kleding, hoedje op en laarzen aan. De drijvers van de Wildenborchse jachtcombinatie. Lucie ging in gesprek met Reint Mennink die de jacht organiseert, hij noemt het een buurtschapaangelegenheid. Bert Kornegoor vertelt in het veld over de reeënjacht. Erik's tekening weerspiegelt de geschiedenis van de jacht. En Frieda zorgt voor een passend menu in 'Recept'.

In een 'In Memoriam' staan we stil bij het verlies van twee buurtgenoten, Dina Klein Brinke - Meijerink en Henk van Aalten.

2013, 'Het Jaar van het voorlezen': Jennine schreef weer een GEHEIMNIS verhaal, probeer de plek bij het bankje maar eens te vinden. Landrot's verhaal blijft spannend, 'Het Huys' is gestrand, er moet zwaar werk in gevangenschap verricht worden, maar er is een sprankje hoop. Lees het zelf maar, dit is de op één na laatste aflevering.

De Volksdansgroep ging als start van het nieuwe seizoen samen uit. Ze blijven uitzien naar nieuwe leden en melden dat het hééééél gezellig is. Komt u erbij?

'Even voorstellen' Noor Haaijer en Esmée Groot Nuelend en Joop en Jannie Amelink. Ze wonen in resp. Lochem, Barchem en Vorden en zijn toch allen Wildenborchers. Het 'Meistershuis' kreeg in oktober nieuwe bewoners: Wim Alsem en Lili Kamphuisen. Zij hopen zich in de volgende Wildenborcher voor te stellen. Welkom allemaal!

Aad en Mien van de Kamer geven een terugblik op 40 jaar wonen in de Wildenborch.

In 'Wissellijst' Marinus en Annie Langwerden, zomaar op een zonnige najaarsdag.

'Postvak In' werd ingevuld door Wouter, hij wil profvoetballer worden.

'Mantelzorgcompliment' voor Henk Winkels die al bijna 22 jaar zorgende echtgenoot is.

De Prinses Julianaschool werd in 1913 opgericht en sloot in 1989. Op de volgende bladzij is het eerste couplet van het openingslied te lezen.

Gerda Rossel maakte een overzicht van alle leerkrachten door de jaren heen, van een aantal wordt ook het 'kostadres' genoemd en van een paar hebben we een foto erbij.

Ingrid en Heleen schrijven over hun schoolherinneringen in de jaren '80.

Er was ooit één kleuterjuf, juf Anja, zij heeft het vriendenboekje uit 1989 bewaard en daardoor kunnen we nu, 24 jaar later, de toekomstdromen van de kleuters lezen.....

Wat er van is uitgekomen willen we ze in 2014 gaan vragen.

De toneelvereniging nodigt u uit voor de toneeluitvoering en de kapelcommissie voor het kerstconcert door de IJsselzangers. En natuurlijk voor de Nieuwjaarsreceptie en de winterwandeling

Bedankt voor ieders bijdrage!

Joke Wiltink.

Het Wildenborchsche schoollied

Te zingen bij de opening der Christelijke school in den Wildenborch in 1913

Wijze: Klein vogelij, (de laatste 2 regels 2 x zingen)

*Wij zingen op deez' blijden stond
Een vroolijk, dankbaar lied;
En roepen luid met hart en mond
Tot ieder, die ons ziet:
Een school verrees op Wildenborch
Wij danken God voor Zijne zorg.*

Redactiegegevens:

Onze telefoonnummers en E-mailadressen:

Joke Wiltink 55 67 48 - wiltwess@hetnet.nl
Reinier Klein Brinke 55 65 12 - reinierkleinbrinke@planet.nl
Lucie Bartel 55 65 33 - info@luciebartel.nl
Marianne Been 0573-25 20 01 - marianne.been@kpnmail.nl

Inzenden Copy vóór 20 januari 2014

Naar wiltwess@hetnet.nl

Schoolhuisweg 2

Bijdrage Wildenborcher:

Uw vrijwillige bijdrage voor de Wildenborcher kunt u overmaken per bank:
bankrekening 3664.12.353 ten name van Kapel Wildenborch.

Als u de Wildenborcher wilt ontvangen of als er bezorgproblemen zijn, meld dit dan bij één van de redactieleden.

Wij geven het door aan Erik Ebbink, hij coördineert de bezorging.

De redactie wenst u
Goede Kerstdagen en een Voorspoedig Nieuwjaar

In Memoriam:

Dina Klein Brinke - Meijerink 1918 - 2013

Vriendelijk, bescheiden en zorgzaam, zo kennen de buurtgenoten Dina Klein Brinke. Ze stierf op 14 september in het Hospice in Zutphen waar ze vijf dagen was.

Dina Klein Brinke - Meijerink is 95 jaar geworden en was al die jaren Wildenborchse. Aan het eind van de eerste wereldoorlog werd Dina als vierde kind in het gezin Meijerink aan de Kapelweg geboren. Ze ging naar de Prinses Julianaschool, naar de zondagsschool en meisjesvereniging in de Kapel. Werkte als dienstmeisje totdat ze in 1939 trouwde met Frederik Klein Brinke. Ze betrokken het huis aan de Mosselseweg (in Barchem), het huis waar ze altijd bleef wonen. Samen kregen ze 7 kinderen. Op 66 jarige leeftijd werd Dina weduwe, een half jaar daarvoor was hun zoon Free al plotseling overleden. In latere jaren stond ze aan het graf van zoon Herman en van twee van haar schoonkinderen.

Ze kende verdriet, maar kreeg ook de kracht om door te gaan.

Dina was omringd door kinderen en kleinkinderen. Dochter Dinie met haar gezin en zoon Reinier bleven in hetzelfde huis wonen. Ook de andere kinderen kwamen graag naar het ouderlijk huis. Verjaardagen werden altijd samen gevierd. De familieband is hecht waardoor er veel samen gedeeld kon worden met moeder en oma als middelpunt.

Dina borduurde graag, als lid van de voormalige vrouwenvereniging in de Kapel was zij degene die de kaarten borduurde voor de jarige leden. Op de eerste nieuwjaarsreceptie in de Kapel had Dina alle oliebollen gebakken, ze waren heerlijk. Bij de vraag naar het recept zei ze "och dat doe ik gewoon zoals op het pak staat, niets bijzonders". Ze hoefde niet op de voorgrond te staan. Tot op hoge leeftijd bleef Dina vitaal. Ze genoot van haar 12 kleinkinderen en 19 achterkleinkinderen en samen met de hele familie vierde ze in juli haar 95ste verjaardag. Er waren nog plannen om nog een dag met z'n allen op pad te gaan, maar dat ging niet meer..... Ze stierf op 14 september.

De woorden van de familie in de afscheidsdienst in de Barchkerk waren:

De kaars is opgebrand
Maar wat een licht heeft zij ons gegeven

We wensen de familie Klein Brinke veel sterkte toe bij het verlies van hun dierbare moeder, schoonmoeder, oma, ouwe oma, mimi.

In Memoriam:

Henk van Aalten 1946 - 2013

Op maandagavond 7 oktober stierf onze buurman Henk van Aalten. De ziekte, die al geruime tijd aanwezig was, nam in het voorjaar toe en versloeg hem de laatste maanden. In de zomer was er een rollator nodig en een week daarna al een rolstoel. Daarmee kon Henk nog buiten zitten waar hij graag een praatje maakte met de langskomende bezoekers. Zijn wilskracht bleef tot het laatst toe aanwezig; met moeite wist hij zich op de zitmaaier te 'hijzen' en tot medio september maaide hij zelf het grote grasveld rondom het huis. Maar toen er bij de pijn veel meer klachten kwamen was opname in het Hospice noodzakelijk. Hij verbleef er slechts drie dagen....

Henk kwam met zijn vrouw Marianne op 't Hooge Vonder' wonen in 2008. In het oude huis in de bocht van de Wildenborchseweg op de grens van Vorden en Lochem. De eerste twee winters woonden ze er zoals ze het huis kochten, wetend dat er een vergunning was voor nieuwbouw.

In 2010 werd begonnen met het afbreken en op het fundament van de achtermuur van het oude huis moest de voorgevel van het nieuwe huis komen.

Toen alles bouwrijp was stond er, tot ieders verbazing, in één dag een nieuw huis door systeembouw. Alles was in de achterliggende tijd al met zorg door Henk en Marianne uitgezocht en zij werkten de maanden daarna samen nog keihard om de binnenkant op orde te krijgen. Hard werken was Henk niet vreemd... als boer, als eigenaar van een tuincentrum, en als handelaar van vooral paarden. Om de paarden kozen Henk en Marianne ook dit plekje. We konden in verschillende Wildenborchers lezen over de paarden en veulens die met veel liefde verzorgd werden. Henk heeft ze deze zomer met pijn in zijn hart laten gaan, hijzelf kon ze niet meer verzorgen. De veulens werden bij vrienden ondergebracht, de paarden gingen voor de slacht weg.

Henk was thuis graag in gezelschap van herdershond Sanne (bekend uit de verhalen in veel Wildenborchers). Had goede contacten in de buurt opgebouwd, vooral met zijn oude schoolkameraad Herman, die hij tot zijn verrassing in de Wildenborch weer ontmoette. Bij activiteiten in de Kapel kwam hij graag om op die wijze de buurtgenoten te leren kennen. Hij kwam zelfs nog even op het Oranjefeest 2013. We missen onze buurman, die zoveel plannen had, het zo goed hier naar de zin had, maar zo heel erg kort deel uitmaakte van de Wildenborchse gemeenschap.

We wensen Marianne kracht toe om het verlies van Henk te kunnen verwerken en moed om verder te gaan.

Colporteur van de Wildenborcher

Een aantal jaren geleden ging ik voor een interview voor de Wildenborcher naar iemand thuis. Toen, na mijn aanbellen, de deur openging zei degene met wie ik telefonisch had afgesproken: "Oh, dus jij bent de colporteur van de Wildenborcher". We hadden een plezierig gesprek waaruit een mooi verhaal ontstond, maar het woord colporteur bleef bij mij hangen. Het klinkt niet zo fijn. Ben ik zo'n zeur? Dring ik teveel aan? Colporteur heeft voor mij een negatieve gevoelswaarde.

Op zoek naar de betekenis van het woord kwam ik uit bij Wikipedia op internet:
Colportage is in de traditionele zin: het van deur tot deur gaan met de bedoeling artikelen of diensten aan de bewoner(s) te verkopen. Dit Franse woord ontstond uit de samentrekking van het Latijn comportare (meebrengen) en het Frans coltin, een lederen bescherming van schouders en nek (col) bij het dragen van zware lasten. De term wordt vooral in Nederland gebruikt. In Vlaanderen komt dit min of meer overeen met leuren (waarvoor een [leurkaart](#) bij de overheid moet worden aangevraagd).

Het woordenboek zegt erover: 'langs de huizen trachten te verkopen'.

De Wildenborcher is een blad van ons allemaal, iedereen rekent erop dat er vier keer per jaar iets te lezen is over de buurt. Dus blijf ik toch maar vragen om copy.

En.....wat ik u nu ook wil vragen:

Hebt u de vrijwillige bijdrage voor de Wildenborchers van 2013 al overgemaakt?

bankrekening 3664.12.353 ten name van Kapel Wildenborch.

Binnenkort hebben we de nieuwjaarsreceptie in de Kapel, daar staat de doos waar u het meegebrachte geld voor 2014 in kunt achterlaten. Wij rekenen op u!

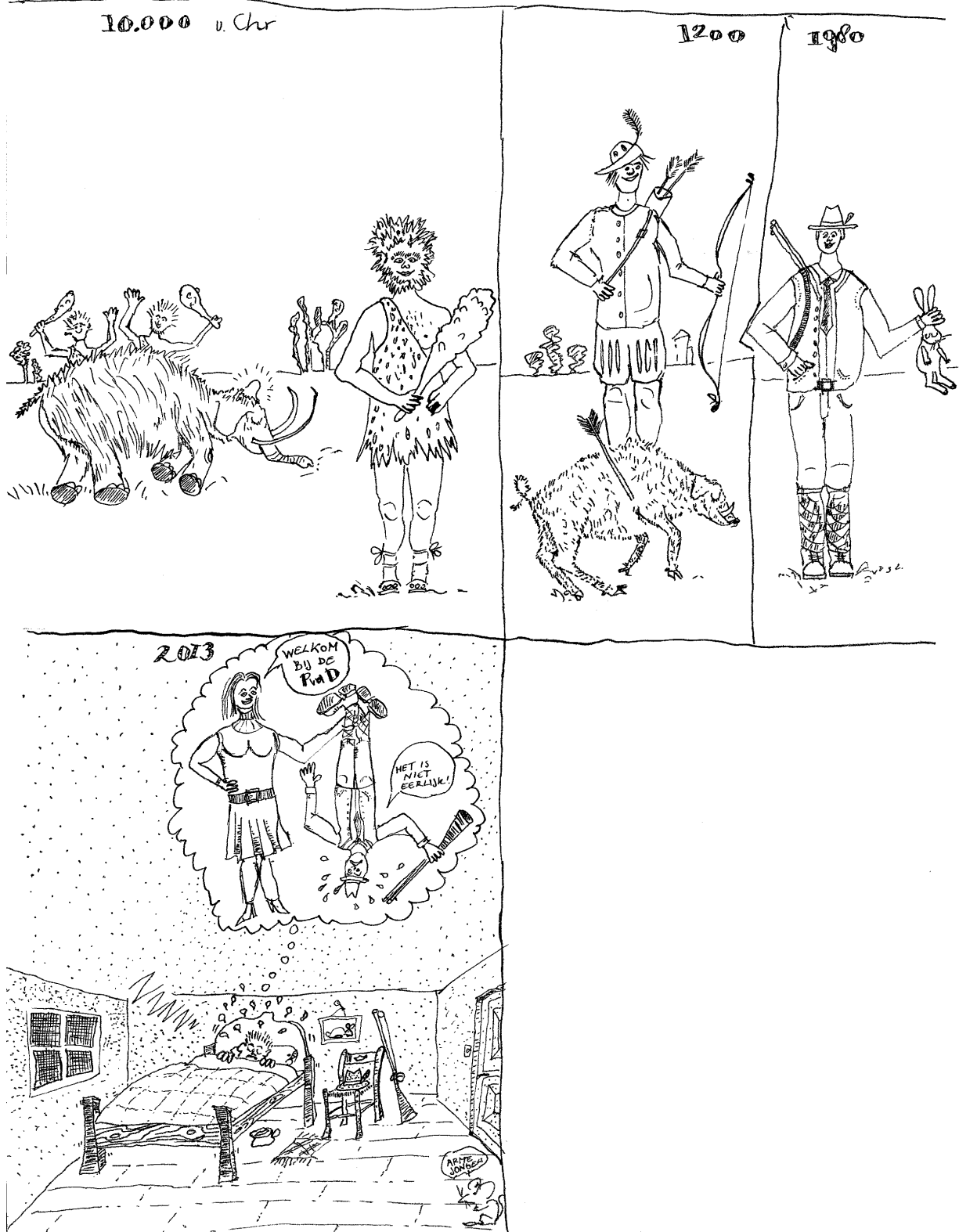
In 2014 bestaat de Wildenborcher 25 jaar. Voor die tijd was er ook al een blaadje, dat ging uit van de school, daar was toch al een kopieerapparaat aanwezig, over de kosten van die paar bladzijden werd niet gesproken. Sinds de sluiting van de Prinses Julianaschool in 1989 heeft de Kapelcommissie gezorgd dat er toch een buurtblad kon blijven bestaan. De kopieerkosten worden verrekend per bladzijde. De Wildenborcher is de laatste jaren in omvang gegroeid én er staan steeds meer foto's in. Elke bladzijde met foto'(s), ook al is het maar één op de pagina, kost extra geld. Voor een duidelijke weergave van foto's wordt nl. een ander kopieerapparaat gebruikt.

Als u graag wilt dat we ook in 2014 doorgaan met tekst en foto's zoals u gewend bent, laat u dat dan merken door uw vrijwillige bijdrage?

Bij voorbaat hartelijk dank,

Uw colporteur van de Wildenborcher.

Jagen door de jaren heen

JAGEN IN DE WILDENBORCH

De herfst is er al in volle glorie en de winter komt er aan en dan mag er weer gejaagd worden. In de Wildenborch gebeurt dat door een vaste groep jagers, die al jaren met elkaar de jachtpacht hebben. Ze willen dat graag zo houden; omdat het traditie is en omdat je het dan in eigen hand houdt.

Ik praat met Reint Mennink, die al heel lang de organisatie van de jacht doet en ik ga met Bert Kornegoor het veld in, waar ik een apart stukje over schrijf; " hij is een echte jager" zegt Reint " ik vind het wel aardig, maar ik vind vooral het sociale leuk". Reint doet het ook omdat hij het belangrijk vindt dat de jacht een buurtschapsaangelegenheid blijft. Anders heb je kans dat er vreemden komen en dan weet je niet meer wat er gebeurt. En om de traditie, maar " ik zie liever een levende haas, dan een dooie".

Reint organiseert alles; de jachtpacht (vroeger was dat in natura een haas of fazant, nu is het geld), wie waar gaat staan tijdens de jacht, de posten, en de drijvers. Hij zegt; " ik vind het belangrijk om het spul bij elkaar te houden, dat is altijd goed gegaan". En het rondgaan bij de pachters vind hij ook leuk, "je hoort nog eens wat".

De jachtcombinatie bestaat uit Reint Mennink en Bert, Jan en Martin Kornegoor.

Jan Zweverink jaagt meestal ook mee, maar hij zit niet in de jachtcombinatie. Joop Brinkerhof is drie jaar geleden gestopt. De zoon van Bert Kornegoor, Hugo, heeft ook zijn akte gehaald en mag nu officieel mee jagen.

Er is ook een vaste groep drijvers; Harry Dinkelman, Bart van der Schoot en Joop Brinkerhof. Zoon Arnold gaat wel mee drijven maar hoeft niet zo nodig jager te worden.

Hoe lang bestaat de jacht hier al?

Het is al oud; rond 1900 was er grote konijnenoverlast. Die werden afgeschoten door o.a. een oudoom van Reint. Daar gaat het verhaal over dat hij altijd in de natuur was en dat hij zo stil kon zitten, dat er een vogeltje op de loop van zijn geweer neerstreek. Vader Mennink (oom Toon zei Bert Kornegoor later) kreeg een akte en Brinkerhof van de Nijlandweg ook; die gebieden zijn samengevoegd. Johan Kreunen, huisknecht/chauffeur op het kasteel, ging ook mee op jacht, rond het kasteel. Het is nu zo'n 300 ha groot. Het bosket achter het kasteel hoort er niet bij. Per jachtakte moet je minimaal 40 ha. hebben. Ze bejagen per jaar maar 200 van de 300 ha. dus op 100 ha. komen ze helemaal niet. De jacht wordt van de boeren gepacht; daar wordt voor getekend en de looptijd is 6 of 12 jaar. De pacht gaat automatisch over naar eventuele nieuwe bewoners. Tegenwoordig moet je een cursus volgen om een jachtakte te krijgen. Die akte moet je altijd bij je dragen als je aan het jagen bent, daar staat de naam van je wapen op; ook je verzekering trouwens. Die cursus kost een paar €1000 en dan moet je dus ook min. 40 ha hebben. Dan kun je pas een geweer kopen. Er zijn veel regels rond het jagen; zo moet je geweer bewaard worden in een afgesloten kast en je moet de wet kennen over waar je wel/niet op mag jagen en wanneer. 15 oktober begint de jacht op hazen en fazanten. Half november gaan ze voor het eerst en dan nog 2 keer in december. Soms nemen ze ook gasten mee of zijn ze zelf te gast op een ander jacht.

Waar jagen ze op?

Ze jagen op kleinwild, konijnen, hazen, fazanten. Bert en Hugo Kornegoor jagen ook op reeën.

Er zit nog heel weinig wild, bijna geen konijnen meer, de hazen blijven redelijk op stand en in de hoek bij de Nijlandweg nog wat fazanten. Vroeger jaagden ze 3 hele dagen in het seizoen, nu nog 3 halve dagen. De konijnen zijn door een ziekte sterk uitgedund en fazanten patrijzen vinden hier niet genoeg meer te eten; de biotoop was vroeger beter met het verbouwen van granen en knollen.

Jagen is vooral beheer; als jager weet je heel goed wat er zit in het veld en beheer je de wildstand. Vroeger was er een jachtopziener, Herman Olthof. Hij woonde aan de Vennemansweg. Er was toen nog geen faunawet. Hij hield alles in de gaten en schoot af wat nodig was. Nu zijn dassen, marters en vossen beschermd en mogen niet geschoten worden. Reint zegt; het zijn nachtdieren, die je bijna nooit ziet maar ze eten wel de dieren die we wel overdag zien zoals hazen, eieren van fazanten enz. Voor het afschieten van een vos is een speciale vergunning nodig. Bert Kornegoor en Jan Zweverink schieten op kraaien, eksters en vossen als het er teveel worden.

Jachtethiek oftewel hoe gedraag je je in het veld

Er zijn regels tijdens het jagen die te maken hebben met een soort eerlijkheid; hazen en konijnen moeten altijd lopen en fazanten altijd vliegen. Je schiet niet op een fazant op de grond of aan haas die stil zit. Als er sneeuw ligt wordt er ook niet gejaagd, dan is het door de sporen in de sneeuw te makkelijk en zijn de omstandigheden voor de dieren al moeilijk genoeg. Voor iedere jachtdag wordt een afspraak gemaakt waar op geschoten mag worden.

Veiligheid

Ook zijn er regels t.a.v. de veiligheid; je draagt je geweer los en de patronen gaan er pas in als je op je post staat. En altijd opletten of je kunt schieten, of er niet iets in je schootsveld loopt.

De combinatie boer/jager lijkt me wel een goede; als boer ben je sowieso een buitenmens en weet je wat er leeft in je gebied en natuurlijk ook waar je last van hebt. Jagen wordt in het algemeen geassocieerd met rijke lui en de adel, die dan gaan jagen in gebieden ver van hun huis. Dan gaat het alleen om het schieten en de opbrengst en hebben ze geen band met het gebied en het beheer.

En dat is wat ze hier in de Wildenborch dus niet willen.

Lucie Bartel oktober 2013

'Even Voorstellen': Esmée

Op 27 september 2013, om 8.17 uur is op de 'Boschheuvel' aan de Wildenborgseweg 1 een meisje geboren. Haar naam is Esmée.

De trotse ouders en zus zijn Wouter Groot Nuelend, Judith Keurentjes en Mirthe. Het gaat erg goed met Esmée en ze krijgt alle aandacht van haar grote zus Mirthe.

'Even Voorstellen' Noor

Op de mooie winteravond van 22 januari 2013 werd op de Grensweg te Lochem onze dochter en zusje Noor Hedwig Haaijer geboren. De volgende dag ontwaakten we met dit blakende kleintje naast ons bed met prachtig uitzicht op witte weilanden. We woonden hier toen nog geen jaar. Ons fijne huis werd door deze speciale gebeurtenis extra bijzonder voor ons. Inmiddels is Noor alweer 9 maanden oud. Afgelopen zomer heeft ze ruimschoots kennis kunnen maken met de frisse Achterhoekse buitenlucht.

Nu de herfst zich aandient is het tijd om ook het huis van top tot teen te verkennen. Noor is een vrolijke meid, zo te zien heeft ze het hier erg naar haar zin!

Ivo Haaijer en Ruby Stekelenburg
Robin en Noor

IS EEN GROMMEL EEN GEHEIMNIS?

'Snoet! Waar zit je? Snoet!' Julia holt over de paden van het bos. 'Snoet!' roept ze nog eens. Dan blijft ze staan en stampt met haar voet op de grond. 'Hè, vervelende hond,' moppert ze. 'Waar zit je nou toch?' Met een diepe zucht gaat Julia op een boomstam zitten. Wat moet ze doen? Mama had gevraagd of ze Snoet nog even uit wilde laten. 'Ga maar even in het bos bij de Wildenborch lopen,' zei ze. 'Door het grote hek en dan bij het bankje over de brug. Dat is net een lekkere wandeling voor Snoet.' Julia was meteen weggegaan met de hond, want nog éven en het zou al een beetje donker worden. De witte wieven dansten al over de wei bij hun huis. Snel was Julia er langs gelopen. Ze hield niet zo van die witte dames. Daar werden zo veel griezelige verhalen over verteld. Het poortje naast het grote hek stond gewoon open en Julia was over de brug het bos in gehuppeld. Tot aan de brug had ze Snoet aan de lijn gehad, maar in het bos mocht hij altijd los. Julia had kastanjes gezocht en in haar zakken gepropt. Ze had een eekhoorntje in de boom zien klauteren. Oh ja... en ze had een specht horen timmeren. En toen...toen zag ze Snoet niet meer.

'Snoeoeoet...!'schreeuwt Julie. 'Kom. We gaan naar huis!'

Julia springt op en holt weer over de paden. Ze móet Snoet vinden. Ze kan niet zonder hond thuiskomen en gewoon zeggen: 'Nou ja, ik ben hem een beetje kwijt'. Daar rent ze weer om de bocht bij de spiegel vijver. Ze kent het bos op haar duimpje. Kijk, daar verderop staat de hoge kastanje, met die grote groene struik ervoor. Met snelle voeten trippelt Julia er voorbij.

'Je komt hier nu al voor de derde keer langs,' hoort ze dan een mopperige stem zeggen. 'Je lijkt wel een konijn. Die kan ook zo dom van die rondjes rennen. Heb je de kolder in de kop of zo?'

Met een ruk blijft Julia staan en kijkt om zich heen. Geen mens te zien.

'Kijken kun je ook al niet,' klinkt dezelfde gromstem. 'Ik sta vlakbij je, sufferd. Hier...'

Met grote ogen kijkt Julia naar de groene struik, bij de kastanjeboom. Daarnet was het nog gewoon een struik, met takken en groene blaadjes. Maar nu...is het...hè, dat kán toch niet...de struik heeft platvoeten en armen met blaadjes. En een puntmuts.

'Wat sta je nou dom te kijken?' bromt de struik. 'Heb je nog nooit een Grommel gezien? Ik sta hier al jáááren hoor. En jou heb ik al zóóó vaak gezien.'

Eerst schrikt Julia wel. Zal ze wegrennen? Maar de struik ziet er best aardig uit, al gromt hij een beetje.

'Een Grommel?' zegt ze dan verbaasd. 'Ben jij een Grommel? Wat is dat, een Grommel?'

De struik ritselt. 'Wij Grommels zorgen ervoor dat er geen rare dingen gebeuren in het bos. Ik sta hier om de boze neveltjes op de spiegelvijver weg te jagen. Dat zijn pestkoppen hoor. Ze plagen de kikkers en de eenden. Wacht even....daar komen er een paar aan. Weg! Weg jullie!' Heftig schudt de struik heen en weer.

Julia kijkt naar de spiegelvijver. Ze ziet inderdaad wat witte nevels over het water gaan. Maar ze blijven niet hangen. Ze verdwijnen in de gracht aan het eind van de vijver.

'Mooi,' moppert de Grommel. 'Opgeruimd staat netjes. Wat een gedoe allemaal. Nou vooruit...vertel me waarom je zo door het bos loop de rennen en te schreeuwen.'

'Snoet,' zucht Julia. 'Ik ben Snoet kwijt. Ik wil naar huis, want het wordt al donker. Maar eerst moet ik Snoet vinden.'

'Grrrr...snuf, snuf... hijg, hijg...' grommelt de struik. 'Grrr....' Hij begint heftig te schudden. De takken bewegen en kraken een beetje. Hij snoeft en snuift. Hij gromt en grauw.

Ineens schiet er een klomp aarde onder de voeten van de Grommel vandaan. Er zit iets ónder de Grommel. Iets groots. Iets met vier poten. Het graaft en wroet.

'Snoet!' roept Julia uit. 'Snoet, wat doe je daar. Kom onder de Grommel vandaan.'

Bij het horen van zijn naam, springt de hond op het pad. Hijgend van opwinding staat hij bij Julia's voeten. Overal zit aarde: op zijn neus, zijn poten, zijn rug.

'Ik hoop dat Snoet je geen pijn heeft gedaan, Grommel,' zegt Julia en ze kijkt naar de struik. Hé...daarnet had hij nog armen en platvoeten. En waar is de puntmuts gebleven?

'Grommel?' fluistert Julia. Maar de struik is weer gewoon een struik. Met takken en groene blaadjes. 'Kom mee, Snoet,' zegt ze dan. 'We gaan naar huis.'

Samen hollen ze weg. Weg van de kastanjeboom en de spiegelvijver. Weg van de Grommel en de boze neveltjes. Over de brug, langs het bankje, door het grote hek. Langs de witte wieven in de wei,....naar huis.

Jennine Staring

Onderwijzend personeel Prinses Julianaschool: 1913-1989

Nu we dit jaar herdenken dat onze *Prinses Julianaschool* een eeuw geleden werd gesticht hierbij iets over het personeel dat er gedurende 76 jaar heeft onderwezen¹.

Voor zo ver bekend zijn er in totaal 10 hoofdonderwijzers (en 3 invallers) geweest, 31 onderwijzers/-essen (en 9 invallers?) en 1 kleuterjuffrouw. Het aantal vakonderwijzeressen en stagiaires is onduidelijk. Omdat de gegevens van de laatste 10 jaar grotendeels ontbreken kan het totale aantal leerlingen dat werd toegelaten alleen worden geschat. In 1979 stond de teller op 654, en daar er in de 10 voorafgaande jaren 55 leerlingen op school waren begonnen nemen we maar aan dat dit aantal tussen 1979 en 1989 ongeveer hetzelfde was. Het aantal leerlingen in het 76-jarige bestaan van de school zal dus ruim 700 zijn geweest (ca. 9 per jaar), en de verhouding leerkracht : leerling ongeveer 1 : 17.

Van 1913-1921 en van 1960-1989 was er sprake van een tweemansschool, met een hoofd en een onderwijzeres. Daartussen (1921-1923, 1929-1942, 1945-1946 en 1951-1960) was het tal der leerlingen vaak zo groot (meer dan 72) dat er een derde leerkracht kon worden aangesteld, waarvoor in 1930 een derde schoollokaal werd gebouwd².

Handwerken werd in de eerste decennia gegeven door de onderwijzeressen, maar later (vanaf 1954?) door een speciale handwerkjuffrouw. Hoewel hierover niets meer te vinden is in de overgebleven archiefstukken meen ik mij te herinneren dat de jongens handenarbeid (figuurzagen) hadden van de onderwijzer. In 1985 kreeg de school ook een kleuterleidster.

Naast het gewone schoolwerk gaf het tweede hoofd der school, Mr Dirkze, gedurende de wintermaanden twee avonden per week aanvullend onderwijs aan kinderen die de school reeds hadden verlaten. Of hij ook verantwoordelijk was voor de oprichting van de knapenvereniging *Daniel* is niet gedocumenteerd, maar wel dat hij deze heeft geleid, evenals de zangvereniging en de bijbelbond (de latere zondagsschool?), terwijl bekend is dat Jw Lagerweij en Jw Meinen de meisjesvereniging *Ora et Labora* hebben geleid.

Bij ziekte van een leerkracht werden invallers aangetrokken. Zo werd Jw Visser in 1915 enige tijd vervangen door Berend Bannink van *Haneveld* (Wildenborgseweg 4, Barchem), die later hoofd van de Chr. Lagere School te Westendorp zou worden. Dramatischer was het plotseling overlijden in 1975 van Mr van Oel, wiens functie daarna tijdelijk werd waargenomen door Jw Terpstra-Bakker uit Vorden.

¹ Bij de opheffing van de school in 1989 en de daarop volgende opruiming is een deel van het archief helaas verloren gegaan. Hierdoor was het niet eenvoudig om het gehele personeelsverloop te reconstrueren, en de lijst aan het eind van dit stukje zal dus wel niet foutloos zijn. Aanvullingen en correcties zijn welkom.

² Tussen de (eerste) veiling van het landgoed de Wildenborch in 1907 en de stichting van de school in 1913 werden er een dozijn nieuwe huizen gebouwd in de buurtschap, en dit aantal was in 1920 zelfs verdubbeld. Het relatief grote aantal jonge gezinnen dat zich hier vestigde verklaart zowel de noodzaak van de stichting van de school als de aanstelling van een derde leerkracht in 1921.

⇐ v.l.n.r.
 jw. Moltmaker
 mr. Harmsen
 jw. Vd Beukel

v.l.n.r. ⇒
 mr. Hoogstadt
 jw. Moltmaker
 jw. Wielemaker

Afgezien van laatstgenoemde hebben er ook andere Vordenaren aan de school "gestaan", zoals Mr J.E. Aartsen, Jw G. Aartsen, en handwerkjuffrouw A. Aartsen³. Andere Vordenaren, al dan niet van geboorte, waren Mr Wonnink, Jw van Nood, Jw Ouwinga-Korf en Jw Heida, waarvan de eerste in 1934 het onderwijs verliet om bij de Empo te gaan werken. De invallende Mr G. Klein Ikkink was onderwijzer te Beekbergen en vermoedelijk verwant aan de Vordense Klein Ikkinks. Jw Turfboer-Augustijn woonde ook in Vorden en was (in 1958) de eerste gehuwde onderwijzeres, maar als invalster was dit blijkbaar geen probleem. Of Jw Wijnand in 1963 ontslag en daarna een tijdelijke benoeming kreeg vanwege haar huwelijk is niet bekend. Ze werd opgevolgd door de Vordense Jw ten Broeke, die twaalf jaar later terug zou keren als echtgenote van Mr Kok, het laatste hoofd der school. Andere naaste burens waren de eerder genoemde Mr Bannink en Jw Koning, beiden uit Barchem.

De hoofdmeesters woonden steeds op het *Meistershuus*, evenals de eerste onderwijzeressen, maar Jw Meinen verhuisde al vrij snel na haar aankomst in 1921 naar het middengedeelte van het *Koetshuis* (Wildenborchseweg 22), waar ze gezelschap kreeg van haar moeder en van Jw Samplonius. Daar (kasteel en landgoed) de Wildenborch in 1924 een nieuwe eigenaar kreeg die de woning nodig had voor zijn tuinman, werd er aan de Wildenborchseweg (no. 25) een huis gebouwd voor de onderwijzeres, die daar tot 1950 gewoond heeft. Na haar pensionering deelde Jw Meinen de woning nog een tijdje met het jonge gezin Bargeman, in afwachting van de oplevering van haar nieuwe huis aan de Julianalaan no. 1 te Vorden, waar ze wederom (na wat omzwervingen) dhr en mw Dirkze als burens kreeg, op no. 19. Toen de gezusters Aartsen terugkeerden naar Vorden vestigden ze zich tegenover Mr Dirkze, op no. 22. Of de naam van de straat hierbij een rol gespeeld heeft?

Mr Offringa had inwoning van zijn zuster, de weduwe van der Meer-Offringa, en haar zoon Simon, die bij zijn oom in de klas zat. Mr Dirkze had het geluk (?) dat zijn schoonouders

³ Zoon/broer/vader en dochters/zusters/tantes van de bekende kleermakers. De zoon van Mr Aartsen (die het tot Inspecteur van Onderwijs bracht) zou later het kleermakersbedrijf voortzetten. Jw A. Aartsen leeft nog en hoopt in november 100 jaar te worden!

van 1926-1930 bij de overburen konden wonen, in het voorste woongedeelte van het huis van de fam. Bruins (Wildenborchseweg 29). Jw Lagerweij was op kamers bij de fam. Van Ark, de dames Steenstra, Moltmaker en Wielemaker bij de fam. Bennink, Jw Vervoort bij de fam. Boesveld, Jw ten Broeke en Jw Dammers bij de fam. Oplaat.

Het eerste onderwijzersduo, Mr Offringa en Jw Visser, werd gehaald uit Zwolle (1913), waar eerstgenoemde had lesgegeven aan een ULO. Jw van 't Land kwam ook uit Zwolle (1917) en Jw Meinen uit Blankenham bij Zwolle (1921). Hoe zuiver dit toeval was valt niet meer na te gaan.

Voor de opvolging van Mr Offringa meldden zich 52 gegadigden, waaruit dhr Dirkze uit Haarlem werd gekozen. Deze heeft mogelijk baat gehad van een goede referentie van de penningmeester van een Haarlemse schoolvereniging, na een verzoek om informatie uit de Wildenborch van zijn oom Brants⁴. Toen er 29 jaar later een opvolger werd gezocht voor Mr Dirkze werden 29 sollicitatiebrieven ontvangen, waaronder die van dhr G.J. Bannink uit Zelhem, het latere hoofd der Lagere Landbouwschool te Vorden. Een andere kandidaat, uit Leiden, was lid van de PvdA, maar of dit laatste aanleiding was om zijn kandidatuur niet in aanmerking te nemen is niet bekend. Het (kwalijke?) feit was blijkbaar reden voor zijn baas om een briefje te sturen met de vraag of iemand die op grond van zijn Christelijke beginselen aangesloten was bij de Partij van de Arbeid dezelfde kansen had als de andere sollicitanten. Het antwoord van ons schoolbestuur is niet overgeleverd, maar wel een aanmerking over de lengte van de betreffende sollicitatiebrief (4 velletjes). Wat ook opvalt is dat hoewel er vanuit alle delen van het land, en vaak met uitstekende papieren, werd gesolliciteerd, alleen de Achterhoekse kandidaten werden aangevinkt. Van deze werd uiteindelijk dhr Harmsen uit Aalten gekozen, hoewel hij niet in het bezit was van enige bij-akte, in tegenstelling tot bijna alle andere kandidaten.

De meeste leerkrachten bleven slechts enkele (1-6) jaren, maar Mr Dirkze (29 jaar) en Jw Meinen (24 jaar) haalden hier hun (vervroegd?) pensioen, de eerste 60 jaar oud en met 41 dienstjaren, de tweede op 44-jarige leeftijd. Het laatste onderwijzersduo, Mr Kok en Jw Heida, heeft het ook lang volgehouden, resp. 10 en 13 jaar, en wie weet hadden ze het record van Mr Dirkze en Jw Meinen wel gebroken als de school was blijven bestaan.

Hoofdonderwijzers, op het *Meistershuus* :

Mr J. Offringa, 1913-1918

Mr H.L. Dirkze, 1918-1947 (1948)

Mr W. Debbink, 1939 (tijdelijk)

Mr G.J. Onstenk, 1939-1940 (tijdelijk)

Mr G.H. Harmsen, 1948-1952

Mr B.A. Hoogstadt, 1952-1956

Mr G. Bent, 1956-1962

Mr W.J. de Leeuw, 1962-1968

Mr J.P. Mackaay, 1968-1972

Jw van Arragon, 1972? (tijdelijk)

⁴ E.R.E. Brants, toenmalige bewoner van de *Wildenborch*, mede-initiatiefnemer, begunstiger en secretaris van de Julianaschool.

Mr A. Wassink, 1972 (tijdelijk)
Mr F. van Oel, 1972-1975 (†)
Mr Zeevalkink?, 1975 (tijdelijk)
Jw J.J. Terpstra-Bakker, 1975 - 1976 (tijdelijk)
Mr A.W. Werner, 1976-1978
Mr H.J. Kok, 1979-1989

Onderwijzers/-essen (onderstreept en vet: vermoedelijke opeenvolging 2^e en 3^e leerkracht)

Jw C.M. Visser, 1913-1916, *Meistershuus*
Mr B. Bannink, 1915 (tijdelijk)
Jw A.C. van Baars, 1916-1917
Mr Broekgaarden, 1916 (tijdelijk)
Jw S.G.H. van 't Land, 1917-1919, *Meistershuus*
Mr Heusinkveld, 1919 (tijdelijk)
Mr G. Klein Ikkink, 1919 (tijdelijk)
Jw M. Lagerweij, 1919-1921, bij fam. van Ark (W'borchseweg 19)
Jw T. Meinen, 1921-1945, *Meistershuus* (1921), *Koetshuis-Midden* (1921-1924), W'borchseweg 25 (1924-1950)
Jw C.J. Samplonius, *Koetshuis-Midden* (1921-1923)
Mr J.E. Aartsen, **1929-1932**
Mr D.W. Wonnink, **1932-1934**
Jw Z. Ronk, 1935 (tijdelijk)
Jw G. Aartsen, **1934-1939**
Jw G.N. van Nood, **1939-1942**
Mr H.B. Ludden, 1944-1945 (tijdelijk)
Mr H.R. Mulder, **1945-1946**
Jw C.J. Vervoort, 1945-1948, bij fam. Boesveld op 't *Wilde Zand* (Ossenbeltsdijk 1, Lochem)
Jw D.H. Koning, 1948-1950
Jw M.J. van den Beukel, 1950-1952
Mr J. Peterkamp, 1951-1952 (tijdelijk)
Mr A. Willemsen, 1952 (tijdelijk)
Jw A.G. Steenstra, 1952-1954, bij fam. Bennink op *Boschhof* (W'borchseweg 18)
Jw A.C. Moltmaker, **1952-1955**, bij fam. Bargeman (W'borchseweg 25)
Jw J.B.M. Wielemaker, 1954-1957
Jw Hoogstadt-Piekaar, **1955-1956** (tijdelijk)
Jw Scholten, 1956 (tijdelijk)
Mr Stap, 1956 (tijdelijk)
Mr. G.G. Kamphuis, **1956-1958**
Jw W. Steenhuis, 1957-1959
Mr A.G. Luimes, 1959-1960
Jw A.M. Turfboer-Augustijn, **1958-...-1961** (en tijdelijk)
Jw G.H. Bolk, 1961-1962
Jw M. Drost-Wijnand, 1962-1964, bij fam. Jansen op *Schreevoord* (W'borchseweg 23)
Jw W. ten Broeke, 1964-1967, bij fam. Oplaat (W'borchseweg 27)
Jw M.J. Kiekebelt-Dammers, 1967-1969, bij fam. Oplaat (W'borchseweg 27)
Jw M.A. Overgaauw, 1969-1970
Jw J.A. Rensen, 1970-1972
Jw van Arragon, 1972 (tijdelijk)
Jw J. Ouwinga-Korf, 1973 (tijdelijk)
Jw C.J. Schrijver-Nijman, 1973-1976

Jw J.J. Terpstra-Bakker, 1974-1975 (tijdelijk)

Jw A. Heida, 1976-1989

Vakonderwijzeressen (en stagiaires?)

Jw H.J. Harmsen-Teunissen, 1954

Jw A. Aartsen, 1954-1964

Jw Eskes, 1964-?

Jw Wesselink, ?-1966

Jw W. Wahl-Boerman, 1966

Jw W. Kok-ten Broeke, 1979-1985

Jw C. Kraaijenbrink, 1985

Jw H. Rusink, 1985-1986

Jw I. Kaemingk, 1986-1987

Jr G. Kaemingk, 1987

Kleuterleidster:

Jw A. Groot Bramel, 1985-1989

Gerda Rossel

Aad en Mien van de Kamer 40 jaar in de Wildenborch.

Dat is juist ja, 20 oktober 1973 kwamen we officieel wonen en werken op "Top" zoals het in de buurt bekend staat. Dus al weer 40 jaar.

Waarom zo ver weg uit "het westen"? Op dat moment hadden we in Boskoop een kwekerij van jonge heesters en coniferen die geteeld werden in de vruchtbare veengrond. Vanuit Duitsland kwam de vraag naar het plantgoed geteeld in plastic potjes. Al snel kwamen we er achter dat het moeilijk was om op de veengrond strakke bedden te houden. Op de zoektocht

naar een bedrijf op zandgrond met ook nog goed gietwater wist een collega ons te vertellen dat in Barchem de kwekerij van Haverkamp te koop stond. Drie maanden later waren we aan het verhuizen. Dat we drie kinderen meebrachten was misschien wel het mooiste. Bij de school was ieder kind meer dan welkom om sluiting uit te stellen.

Aad was de eerste maanden meer in Boskoop dan hier. Dat was nodig om daar het bedrijf netjes over te dragen aan de nieuwe eigenaar. Mien stond er dus vaak alleen voor. Zij is de buurt langs gegaan om kennis te maken. Ook belde ze nog al eens naar Brinkerhof met de vraag of Joop en zijn vader even wilden helpen als er weer wat werd afgeleverd. In het begin had Mien behoorlijk last van heimwee. Vooral haar familie in Boskoop miste ze wel erg. Maar gelukkig is ze goed opgevangen in de buurt. Ze ging al snel met Stien mee naar de zang in Barchem, werd lid van de Vrouwenvereniging en werd gevraagd in het bestuur van de Oranje vereniging.

Die eerste jaren begreep ze niet alles wat er gezegd werd zodat er nog al eens "vertaald" moest worden. Maar dat is nu wel verleden tijd. Als je nu vraagt of ze terug zou willen naar Boskoop is het antwoord: "Ik voel me hier helemaal thuis".

Een boomkwekerij in de buurt was wel wat anders dan vee. Leuk was het om uit te leggen hoe van een stukje tak een plant ontstond. Vooral de eerste jaren met jonge planten hadden we 40 bedden van 10.000 potjes per bed. Bijna een half miljoen, dat was booming business volgens een van de wat oudere burens. Nou, het was behoorlijk spannend de eerste jaren. Meteen al in 1974 kregen we een oliecrisis met de diesel op de bon en plastic wat ook uit olie wordt gemaakt verdubbelde in prijs. Maar het ergste was de rente die toen tot 12% opliep en de afzet op Engeland zat helemaal op slot. En juist op Engeland was een groot deel van ons sortiment afgesteld. In een paar jaar zijn we omgeschakeld op de vraag vanuit Duitsland. Daar hebben we al die jaren goed mee gedraaid. Vooral na het vallen van de muur tussen Oost en West gaat het merendeel van de Nederlandse coniferen tegenwoordig ver weg Europa in.

Maar ook op "Top" breekt de tijd aan om het wat rustiger aan te gaan doen. Niet meer mee doen aan de hectische export waar de levertijden steeds korter worden.

Aad is thuis opgegroeid tussen de vaste planten en heeft nu de kans om die liefhebberij weer op te pakken. Samen hebben ze het idee opgepakt om vaste planten te gaan kweken voor afzet in de omgeving. Niet zo maar planten verkopen, maar laten zien hoe een plant zich gedraagt. Zo is in 2005 de Kijktuin ontstaan, een showtuin waar ongeveer 300 verschillende planten staan. En met de verkoop is Mien weer helemaal terug in haar werk van voor haar trouwen. Voor de klanten klaar staan is een lust in haar leven.

Samen goed bezig kunnen zijn, de kinderen op niet al te grote afstand, wonen in een heerlijke omgeving, wat kan een mens nog meer verlangen.

De eerste en de laatste kleuterjuf op de Prinses Julianaschool.

Vanaf 1 augustus 1985 hielden de lagere scholen en de kleuterscholen op te bestaan en werd alles basisschool; een school voor kinderen van 4 tot 12 jaar. Voor de Julianaschool betekende dat een flinke ommezwaai: een kleuterlokaal, kleutermaterialen én een kleuterjuf aantrekken voor het onderwijs aan 4, 5 en 6 jarigen. Een kleuterjuf uit Roermond solliciteerde op de functie. Zij werd uitgenodigd voor een proefles!

Het voltallige bestuur wilde graag aanwezig zijn bij de proefles. Uit alle windstreken werd er een klasje samengesteld van 4-,5-,6-,7-,8- en misschien ook nog wel 9- jarige kinderen. Er zaten meer volwassenen achter in het lokaal dan er in het kringetje rond de juf zaten. Maar de juf zag al gauw de volwassenen niet meer en ging op in haar les met de kinderen.

En, blijkbaar met succes want al snel werd gevraagd of ze de baan als kleuterjuf wilde accepteren. Juf Anja Groot Bramel maakte haar start op de Prinses Julianaschool.

1985 versus 2013.

Pleinwacht? Dat bestond toen nog niet. Het team dronk koffie achter de grote ramen van groep 3/4/5 en hield zo toezicht. Als er wat gebeurde kwamen de kinderen dit wel melden.

Een digitaal schoolbord? De kleuterjuf zat met haar kinderen op de bank in de huiskamer van Henk en Wil Kok en keek daar school televisie.

Digitale rapporten? De juf maakte zelf een geschreven rapportje waarin ze de vorderingen van de kleuters beschreef.

Looprondes door de klas? Ja, maar dan niet langs 6 verschillende groepjes maar, om de 7 kleuters ook te laten ervaren dat ze zonder de hulp van de juf zelfstandig een werkje konden maken.

Spelbegeleiding? De juf speelde elke dag mee in de diverse hoeken. Tot er op een winterdag veel zieken waren en juf met twee kinderen in de poppenhoek met de rug tegen de verwarming een verhaaltje wilde vertellen... Ze werd weer wakker toen een van de kleuters vroeg hoe het verhaaltje verder ging...

Een mailtje voor ouderhulp? Bij het bruggetje een hulpvraag stellen en het was al geregeld.

Een knuffeldier mee op dierendag? Nee hoor, de geit kwam mee naar school!

Een mentor bij de start van een nieuwe baan? Wijnand Bijenhof vertelde mij, terwijl we samen bovenop het klimrek zaten, wie er overal woonden en van wie al het land om de school heen was!

Bedrijfs Hulp Verlening? Toen , bij het vullen van de ecolinepotjes de dop van de rode ecoline eraf schoot en ik met een rok vol rode vlekken op "het bruggetje" verscheen, twijfelde geen ouder aan mijn EHBO diploma...

Een binnen en buitenkring? (twee kringen waarin het kind in de binnenste kring zijn "weekendverhaal" vertelt aan het kind uit de buitenste kring om er zo voor te zorgen dat alle kinderen hun verhaal kunnen doen op maandagmorgen.)

Nee hoor alle kinderen mogen vertellen wat ze in het weekend hebben meegemaakt!

Schoolreisje naar een pretpark van een beperkt budget? Nee hoor met de hele school naar Vlieland de school betaalde mee!

Op de foto v.l.n.r.

Hans Berenpas, Matthijs Berenpas, Cynthia Kornegoor, juf Anja, Patrick Koning, Erwin Schröer, Edwin te Winkel, en Carsten Treur

Bij het sluiten van de school hebben alle kinderen en de meester en juffen een stukje geschreven in een "boek vol met dikke vriendjes en vriendinnetjes"

Wist u dat in 1989:

Hans Berenpas: niet houdt van sla en 1.22 lang is?

Cynthia Kornegoor: houdt van hard rennen en beschuit?

Edwin te Winkel: later politieagent wil worden en houdt van "in een tent"

Patrick Koning: houdt van brood met hagelslag en later loonwerker wil worden? Ook wil hij later graag een echte Renault.

Erwin Schröer: graag het muggenspel speelt, zijn lievelingsdier een kuiken is en dat zijn liefste wens is leren toveren?

Matthijs Berenpas: er van houdt dat een panter hem aardig vindt en zijn vriend wil zijn? Hij wil later dierenvangster en beren tam maker worden!

Carsten Treur: houdt niet van rode bietjes, wil later soldaat worden en heeft als liefste wens: een vos dood slaan...

Jannigje Lubbers: houdt van patat en niet van spruitje. Ze wil later toverfee worden!

Wijnand Bijenhof: Houdt niet van meisje en wel van jongens. Hij wil later boer of bakker worden.

Auke Markerink: wil later chauffeur worden. Hij is 1.40 lang weegt 32 kilo en vindt verslag maken het leukste vak op school.

Jeroen: wil later bioloog worden houdt niet van films en zijn liefste wens is :een televisie.

Werner Schröer: wil later politieagent worden, de beste popgroep is volgens hem Piet Veerman en als liefste wens wil hij vliegen.

Gerben Sligman: houdt niet van egels, wel van zichzelf, wil later boer worden. Als liefste wens hoopt hij dat hij eens iets gaat beleven.

Joanne Kistemaker: houdt van patat, niet van poep. Ze weet nog niet wat ze wil worden en haar hobby is hardlopen.

Michel Staring: vindt Hans van Breukelen de beste sporter, het mooiste boek is volgens hem de Donald Duck. Zijn liefste wens is: rijk worden.

Arlette Vlieg: houdt van boerenkool niet van varkens. Ze hoopt dat ze een keyboard krijgt.

Geke Smeenk: houdt niet van softijs en wel van waterijs. Ze weet niet wat ze wil worden en heeft geen liefste wens.

Sandra Koning: wil later schoonheidsspecialiste worden. Ze speelt het liefste mens erger je niet en houdt niet van jongens.

Martijn Markerink: houdt van lui zijn wil als liefste wens op vakantie naar Amerika. Zijn lievelingsdier is een varken.

Tamara Nijenhuis: wil later bloemist worden. Ze houdt van boerenkool, hutspot en soep

Ingrid te Winkel: wil later kokkin of bloemist worden. Ze hoopt een reis rond de wereld te maken en haar hobby's zijn stickers sparen, knutselen en koken.

Paul van Ark: houdt niet van school wel van vrij zijn. Wil later misschien boer worden en zijn liefste wens is een miljoen winnen.

Lijanne Bijenhof: houdt niet van krijtjes die piepen. Ze wil later iets met computers gaan doen of bij een bank werken.

Diana Sligman: hoopt dat ze later springwedstrijden mag rijden. Ze houdt niet van spruitjes,prei,uien, varkens en koeien.

René Dijkman: houdt van koeien bekijken en wil dan ook later veehandelaar worden. Hij hoopt gezond te blijven en gelukkig te worden.

Juf Ans Brummelman: wil later reisgids worden en hoopt een reis naar IJsland te maken. Ze houdt van prei met gesmolten kaas en niet van vis en krabbetjes

Meester Henk Kok: zijn lievelingsspel is de computer. Hij houdt niet van stoute kinderen...Hij doet aan denksport en houdt van veel vakantie.

Juf Anja Groot Bramel: ze houdt niet van een zacht gekookt ei, prince en zwemmen. Ze houdt van zwart/wit kaartjes over kinderen, en veel post. Ze hoopt oud en grijs te worden en nog heel lang kleuterjuf te blijven.

2013

Ik hoop dat het met alle bovenstaande kinderen, inmiddels volwassenen goed gaat.

Van mijn toenmalige collega's leeft juf Ans Brummelman niet meer. Meester Kok schreef in de vorige Wildenborcher een stukje. Over de eerste en laatste kleuterjuf van de Julianaschool kan ik u nog wel wat meer vertellen.

Ze houdt nog steeds niet van een zacht gekookt ei en zwemmen. De zanger Prince daar hoort ze niet veel meer van. Zwart wit kaarten sparen doet haar dochter nu, terwijl ze dat nooit van haar moeder heeft geweten. Juf Anja is inmiddels 49 en of dat oud is laat ik maar aan de lezer over. Grijs haar begint zich zo her en der te openbaren... en al die "voorleesmimiek" heeft voor wat rimpeltjes gezorgd...

Juf Anja is 7 jaar full-time kleuterjuf geweest, 7 jaar kleuterjuf en adjunct directeur, 7 jaar kleuterjuf en directeur, 4 jaar kleuterjuf en locatiedirecteur en inmiddels weer 4 jaar full-time kleuterjuf. Dus haar liefste wens om heel lang kleuterjuf te blijven is al 29 jaar gelukt. Ze heeft gewerkt in Roermond, de Wildenborch, Neede, Wijhe, Heetten, Boekelo en nu in Enschede.

In de Wildenborch had ze haar kleinste klas met 5 kleuters, in Wijhe de grootste klas met een paar maanden 44 kleuters. De Julianaschool was de kleinste met rond de 35 leerlingen, haar huidige school is de grootste met meer dan 500 leerlingen.

In de Wildenborch was er nog een derde van het team een meester inmiddels zijn nog maar 3 van haar 31 collega's meester en de rest juf.

Ondertussen is ze getrouwd heeft een zoon en een dochter van inmiddels 17 en 19 jaar. Een aantal jaren geleden is ze opnieuw getrouwd en heeft met nog twee stiefzonen van 16 en 19 bijna haar eigen puberklas. Ze is niet op facebook te vinden want ze zou graag al haar oud leerlingen van 29 jaar onderwijs als vrienden toevoegen maar dan moet ze waarschijnlijk stoppen met werken om dit allemaal bij te houden!

Vriendelijke groet en misschien tot ziens!

Anja Groot Bramel, kleuterjuf aan de Prinses Julianaschool van 1985 tot 1989

Mantelzorgcompliment

Elk jaar op 10 november is het 'De dag van de Mantelzorg'. Een reden om een bezoekje te brengen aan één van de mantelzorgers in de Wildenborch: Henk Winkels.

In 1992 kreeg zijn vrouw Berta een virusinfectie waarna haar benen verlamd bleven. Berta is afhankelijk van de zorg van anderen en van hulpmiddelen zoals een tillift en rolstoel. De thuiszorgmedewerkers komen meerdere keren per dag voor de verzorging en alles wat rest is voor echtgenoot Henk.

Hij verleent 'mantelzorg', een begrip wat in de jaren '70 van de vorige eeuw ontstond voor alle taken die je niet zelf kunt uitvoeren en waar professioneel werkers de tijd niet voor krijgen.

Bij mantelzorg kun je denken aan een mantel (jas) waardoor je warm blijft. Warmte, liefde, persoonlijke betrokkenheid is nodig om een goede mantelzorg te zijn. Het is een taak waar je niet om gevraagd hebt maar één die zomaar op je schouders komt. Henk pakte deze taak heel goed op. Het huis werd verbouwd en rolstoelvriendelijk gemaakt, de keuken kreeg een aanrecht waar je met de rolstoel aan kunt zitten zodat Berta zelf kan koken. Voor het gevoel van welbevinden is het ook nodig om je dag te vullen met zinvolle bezigheden. Voor Berta is dat naast het koken ook het verwerken van fruit van eigen bomen en struiken als voorraad voor de winter. Deze zomer maakte ze heel veel potten jam. Dankzij de hulp van haar mantelzorgers kreeg ze dit voor elkaar. Nadat alle potjes gevuld waren genoten ze er allebei van. Henk heeft ook zijn eigen werk buiten, maar is voor Berta altijd bereikbaar per mobiele telefoon.

Wandelen met de rolstoel kan niet bij alle weersomstandigheden, daarom werd dit jaar ook een rolstoelauto aangeschaft; hiermee worden bezoeken gebracht. Berta en Henk waren ermee op de barbecue avond en we hopen ze ook te zien op de nieuwjaarsreceptie in de Kapel. Onze complimenten voor mantelzorgers Henk!

Joke Wiltink,

Menu met gesmoorde hazenbout in rode wijnsaus.

Koken is geen kunst.

Als je het maar met liefde doet.

Hazenbouten:

- 4 hazenbouten
- 1 laurierblad
- wildkruiden
- zout en peper
- 3 dl. water
- 4 kruidnagels
- 4 glazen volle rode wijn

Bak de bouten mooi bruin. Dan lauw water en de wijn toevoegen plus de kruiden. Deksel op de pan en de bouten zachtjes laten sudderen in ± 2,5 uur. Het vlees valt dan bijna van de botten. Oppassen dat er niet teveel vocht verdampst, anders water of wijn toevoegen.

Rode wijnsaus:

Smelt 50 gram boter in de pan en voeg 50 gram bloem toe.

Onder goed roeren laten garen. Voeg weer een glas wijn toe en het vocht van de bouten. Als de saus te dun is, dan iets bij binden.

Knolselderij-aardappelpuree:

Evenveel knolselderij als aardappels koken met zout. Afgieten, stampen en op smaak brengen met boter, melk of room en nootmuskaat en peper. In ovenschaal doen en bestrooien met paneermeel en botervlokjes.

Geroosterde nootjes er bovenop is ook lekker, maar er pas op doen als de puree uit de oven komt.

Compôte:

- 4 appels
- 4 peren
- zak cranberry's
- kaneelstokje
- kardemom

Appels en peren schillen en in flinke parten snijden.

Opzetten met water en/of witte wijn en het kaneelstokje en een snufje kardemom.

Als de appels en peren bijna zacht zijn, dan de cranberry's toevoegen.

Zodra de bessen openspringen zijn ze klaar.

Proeven of er suiker door moet. Ik denk het wel.

Rode kool uit de pot:

Voor diegene, die geen zin heeft om de rode kool zelf te koken het volgende:

Neem een pot rode kool, laat het teveel aan vocht uitlekken. Doe alles in een schaal. Voeg koekkruiden en bruine basterdsuiker toe. Eventueel een klontje roomboter erbij is niet verkeerd. Warm maken in de magnetron en klaar in een paar minuutjes.

Ik vind het lekker en u ook, hoop ik!

Frieda te Lindert.

Volksdansgroep Wildenborch

5 september 2013

Na een lange tijd vakantie is dan toch de dag aangebroken om eerst met z'n allen samen er op uit te gaan. En deze keer is het Barchem geworden, daar woont Lidie Dijkstra die ons wat laat maken van kralen en andere materialen zoals gedroogde fruitplakjes, kaneelstokjes en kunstbloemetjes. En het weer was goed, veel zon en lekker warm. We werden ontvangen met een kopje koffie of thee met een overheerlijke frambozentaart, die zij zelf had gemaakt. Maar ook wij moesten aan het werk, we gingen een zeepketting of een herfstslinger maken.

En dat viel niet mee om een begin te krijgen, alle begin is moeilijk, maar we kregen toch met ons allen de kunst stukken voor elkaar, ze waren allemaal heeeel mooi, dat mag gezegd worden, we zijn dan toch maar creatieve dames.

Twee uur verder kregen wij ook wel zin om de inwendige mens te verwennen, en zoals andere

keren gingen wij weer naar de

Klein Dochteren

waar je altijd lekker

kunt eten, maar eerst gingen we een

en een

drinken.

Het eten was heel erg lekker, soepje vooraf en een toetje toe, al met al was het een hele fijne dag.

Wisselijst

Op 22 oktober was het een zomerse dag met 21° C.

Marinus en Annie Langwerden rusten even uit van hun tuinwerk met hark en schoffel.

Toneelvereniging T.A.O. Wildenborch

Donderdag 12 en vrijdag 13 december 2013

Gespeeld wordt het komische blijspel in dialect:

Japies laatste uitvinding

geschreven door Joh. E.G. Ruiter

Entree € 7,50 , t/m 12 jaar € 3,00

Inclusief kop koffie/thee

Aanvang 20.00 uur, zaal open 19.30 uur.

Kapel Wildenborch, Kapelweg 1

Telefonisch kaarten reserveren op 2, 3 en 4 december
tussen 19.00 en 20.00 uur bij Frieda te Lindert
(0575) 55 67 26.

Aan de zaal zolang de voorraad strekt.

KERSTCONCERT IN DE KAPEL
Donderdag 19 december 2013

*De IJsselzangers zingen een scala aan bekende kerstliederen
onder leiding van dirigent Paul Michèl Tijssen*

*Om u een kerstgedachte mee te geven wordt er ook nog een
persoonlijk (kerst)verhaal verteld.*

*Na afloop van het concert een gezellige nazit met gelegenheid
voor een drankje.*

Aanvang concert 20.00 uur, zaal open vanaf 19.30 uur

Entree € 5,- inclusief kop koffie bij binnenkomst

'Even voorstellen'

Joop en Jannie Amelink.

Joop en Jannie Amelink wonen sinds 15 juli 2013 aan de Wildenborchseweg op nummer 18. Een prachtige plek die ze samen met dochter Alma en schoonzoon Bart (e.a.) mooi hebben opgeknapt.

Joop is 83 en Jannie 79, dus dan kun je een beetje hulp wel gebruiken, hoewel Jannie zegt dat ze zich niet kan voorstellen dat ze 79 is, ze voelt zich heel energiek.

Ze komen uit Spaarndam bij Haarlem, waar ze allebei geboren en getogen zijn en waar Alma, hun enige dochter, ook geboren is. Joop heeft altijd als constructeur gewerkt "hij is een echte technet" zegt Jannie " hij kan alles maken". Hij werkte op het laatst als constructeur bij een scheepswerf. Hij heeft veel gereisd, vooral door Europa, maar ook naar Algerije en Saoedi Arabië. De laatste 2 jaar van zijn werkzame leven

heeft hij voor een samenwerkingsverband van Hollandia Kloos/ Lubbers/ Volkers Stevin gewerkt. Dat was het ontwerpen van de Maaslandwaterkering in de Waterweg in opdracht van het ministerie. Zij hebben het werk gekregen en dat was erg leuk. Hij heeft altijd met plezier gewerkt, mooie dingen gemaakt. Hij vertelt dat iedereen dacht dat hij nooit zonder zijn werk zou kunnen, maar hij heeft er nooit last van gehad. Toen hij 23 jaar geleden thuiskwam van zijn laatste werkdag heeft hij zijn stropdas en horloge afgedaan met de woorden: "nu is alle tijd mijn tijd". Hij laat zien wat hij nu maakt; een prachtig rondgewelfd houten doosje waarvan ook het slotje helemaal zelf is gemaakt.

Jannie ging over het algemeen niet mee op zijn reizen. Ze had genoeg te doen thuis. Eerst de zorg voor Alma en later heeft ze veel mantelzorg gedaan voor de moeder van Joop, haar eigen ouders, een oom en tante. Ook de kleinkinderen kwamen veel bij hun als Alma werkte en zij vonden het heerlijk om de kinderen om zich heen te hebben. Verder heeft ze 40 jaar bij een zangkoor gezeten en puzzelt ze graag. 10 jaar geleden zijn Bart en Alma (van der Schoot) hier naar toe verhuisd omdat Bart tuinbaas werd op Kasteel de Wildenborch. "Toen begon het al", zegt Jannie, "komen jullie toch ook hier wonen, jullie worden een dagje ouder, dan zijn we dicht bij elkaar" enz. Maar eerst wilden ze niet. Ze woonden 42 jaar met veel plezier in hun huis in Spaarndam en dat laat je ook niet zomaar achter. Maar gaandeweg zijn ze aan het idee gaan wennen en toen kwam dit huis te koop zo ongeveer naast het kasteel, dus dat was een buitenkansje. "Het is wel een beetje groot voor ons, maar ook wel erg mooi hier". En we zijn hier zo hartelijk ontvangen". In het voorjaar zijn ze 54 jaar getrouwd en ze zeggen beiden; " we zijn geland en we zijn te land, dichtbij Alma en Bart en dat is heel fijn".

Lucie Bartel.

Onze jeugherinneringen aan de Prinses Julianaschool

Toen mij gevraagd werd door Joke Wiltink of ik samen met Ingrid Staring een stukje in de Wildenborcher wilde schrijven, zei ik in mijn enthousiasme direct "ja".

Vanaf dat moment spookte steeds door mijn hoofd wat ik daar nu over kon schrijven. Gelukkig heeft iedereen die op de Prinses Juliana school heeft gezeten elk jaar een reünie in de vorm van het Oranjefeest. Daar sprak ik met Ingrid over enkele jeugherinneringen. Het grappige is dat wij allebei andere dingen hebben onthouden (misschien ook wel leuk want dan heb je er des te meer). Ik ga verder met schrijven in de wij vorm aangezien dit gedeelde herinneringen zijn.

Wij kunnen echt uit de grond van ons hart zeggen dat wij een hele leuke, veilige lagere schooltijd heb gehad. Het feit dat de school zo klein was gaf een heel veilig gevoel. Volgens mij bestond de hele school uit 28 leerlingen, dat kunnen wij ons nu niet meer voorstellen in een tijd waar de gemiddelde klassengrootte rond de 30 leerlingen is. Het voordeel daarvan was, dat als wij jarig waren, wij de hele klas konden uitnodigen.

Hoogtepunt van het jaar was het Oranjefeest. Daar keken wij al maanden naar uit. Het begon op vrijdagavond met de toneelvoorstelling. Heleen weet nog dat dit soms wat lastige situaties opleverde voor haar vader, die kwam altijd rond 20.30 uur thuis met zijn lange winkelwagen en kon dan soms moeilijk de draai maken om de oprit in te rijden. Zij moest dan als kind soms aan de weg staan om bezoekers met de auto vriendelijk verzoeken de auto iets verderop te parkeren. Wij zorgden altijd dat wij heel mooi op tijd in de Kapel waren, want vooraan zitten bij het toneel was heel belangrijk. Zo ook het naast je vriendinnen zitten. Het was echt een uitje. In de pauze de verloting van prijzen en oh wat was dat elke keer weer spannend. De bekende knakworst als afsluiting mocht ook niet ontbreken.

Zaterdagochtend al vroeg verzamelen op het terrein van de school. Eerst ieders creatie bewonderen. De mooie versierde karren en fietsen waren plezierig om naar te kijken. Dan achter de muziek aan richting kasteel, de spelletjes (wederom met prijsje) en een patatje kunnen kopen op het terrein van het kasteel. Heel bijzonder vonden wij het allemaal.

Wie kent de slagbal nog? Geweldig! Oh wat waren wij blij als we als gymonderdeel slagbal mochten doen!! Iedereen was bloedfanatiek en het was fantastisch. Evenals de klimrekken waar wij zo ongeveer de hele lagere schooltijd onderste boven hebben gehangen. Het ene na het andere kunstje werd vertoond. Met als toeschouwers op de achtergrond meester (Henk Kok) en juf (Ans Brummelman) die dan koffie zaten te drinken in het lokaal van juf Ans en zo uitkijken op het klimrek.

Over de tijd op de Prinses Julianaschool weet Heleen ook nog dat een klasgenoot (wij zullen geen namen noemen, maar ik weet dat nog goed :)) een keer iets gedaan had wat niet mocht. Ik weet niet meer wat, maar hij moest de klas uit van juf Ans en dat weigerde hij. Dus werd meester erbij gehaald maar het was makkelijker gezegd dan gedaan aangezien hij zich vasthield aan de wastafel.

De juf en meester aan de ene kant en die jongen die zich (op zich redelijk knap) maar vasthield aan de wastafel. Uiteindelijk lukte het maar de wastafel was uit het lood en hing er scheef bij.

Ingrid weet nog heel goed dat wij tijdens de biologielees onder leiding van Bertus Wiltink door de kasteeltuinen mochten wandelen. Vooral het "kronkelpad" was geliefd. Geweldig vonden wij dat. Ook de bijen bekijken en de honing proeven bij hem thuis. Ergens halverwege onze lagere schooltijd begon er ook een kleuterklasje geleid door juf Anja. Reuze interessant voor ons want wij waren helemaal weg van kleine kinderen. Ook mochten wij meedoen met de gymles met die kleintjes, helemaal leuk!

De musical aan het eind van het schooljaar was ook een groot favoriet. Wij weten nog dat er als decor een nagemaakte caravan was die later op het grasveld bij Heleen haar ouders heeft gestaan en waar wij heel veel in gespeeld hebben. Volgens ons genoot meester ook enorm van deze uitdaging. Wij weten nog dat hij vaak lachte om ons en met ons. Een hele gezellige sfeer. Sommige foutjes liet hij er expres in om de lachers op zijn hand te krijgen tijdens de voorstelling. Bijvoorbeeld toen Heleen een keer het woord bom-melding moest zeggen maar elke keer bommel-ding zei. Later kon ze er hartelijk om lachen.

In 1988 bestond de school 75 jaar. Ter gelegenheid daarvan kreeg iedereen een mok. Een mok met de afbeelding van de school. Deze mok hebben wij nog steeds zorgvuldig bewaard aangezien wij dierbare herinneringen hebben aan de school. Toen de school moest sluiten, in 1989, was dat best een grote schok. Wij waren best wel bang om dat gevoel van saamhorigheid te verliezen. Gelukkig, dankzij de inzet van veel mensen, is dit niet gebeurd. Het toneel is blijven bestaan en ook het Oranjefeest.

Wij kijken wel eens het programma 'de Reünie' en denken dan elke keer weer dat hebben wij in de Wildenborch gelukkig niet nodig. Oud-klasgenoten zien elkaar jaarlijks terug. Een feest waar wij als kinderen kwamen en nu zelf met onze eigen kinderen heen gaan. Hopelijk blijft dit nog lang bestaan!

Heleen de Vries-Kistemaker en Ingrid Milius-Staring

Het veld in met Bert Kornegoor

Op 4 oktober 's avonds om half 7 ga ik met Bert in de auto rijden door het jachtgebied rond de Wildenborch.

We praten over de jacht op reeën. Ik kan me eerlijk gezegd helemaal niet voorstellen dat ik een ree zou schieten; ik word heel blij als ik ze aan de bosrand zie staan of nog mooier met een reekalf zie lopen. Dus ben ik heel benieuwd naar zijn verhaal.

Om te beginnen is het jagen op reeën vooral rondrijden, kijken, op de 'hoogzit of aanzitladder' zitten en weer kijken. Hij heeft ze zelf gemaakt, een stuk of zes die op verschillende plaatsen staan.

Bert, nu samen met zijn zoon Hugo, is altijd bezig met kijken en inventariseren. Ze weten hoeveel reeën er zijn en waar ze zitten.

Ze houden het hele jaar een telling bij van de reeën die ze zien. Die telling wordt weer onderverdeeld in het reewild, dat bijna constant in het veld is, het standwild, en het de reeën die regelmatig met buurvelden wisselen, het wisselwild. Deze jaarrond-telling geven ze door aan de reewildcommissie, die deze getallen nodig heeft voor het maken van het jaarlijks beheerplan. "Je neemt weg wat zich weer natuurlijk aanvult" zegt Bert, meer niet, de jaarlijkse aanwas; dat heet weidelijk jagen. "Jagen begint met weten wat er in je veld zit". Ze proberen de zwakste uit de populatie te halen en om dat te zien moet je veel ervaring opdoen met kijken, kijken, kijken, dat is het vooral en daar gaat heel veel vrije tijd in zitten. Je moet 'het jachtgevoel' dus wel in je genen hebben, passie voor de jacht hebben, anders gaat het niet.

Reewildbeheer

Er komt heel wat kijken bij reewildbeheer. De WBE (Wild Beheer Eenheid) maakt een beheerplan. Dit beheerplan wordt, samen met de beheerplannen van de overige WBE's in de Gelderse Achterhoek samen gesmeed tot één regionaal beheerplan. Dit beheerplan wordt gemaakt door de Vereniging Het Reewild, regio Achterhoek, samen met de FBE (Fauna Beheer Eenheid) Oost Gelderland en ingediend bij de Provincie.

De Provincie maakt het plan openbaar en ter inzage. Vervolgens bestaat dus de mogelijkheid bezwaar aan te tekenen tegen dit beheerplan. Het plan moet goed onderbouwd zijn. Is dit niet het geval dan kan het zijn dat de Provincie geen ontheffing verleent voor het beheer van reewild a.g.v. bezwaar- of beroepsprocedures die getoetst moeten worden door de rechter.

Aan de hand van die plannen wordt gekeken naar het wild; je hebt dus te maken met de jaarlijkse aanwas maar ook met het z.g. 'valwild'; wild dat doodgereden wordt (dit jaar al 6 stuks), predatie door vos e.a., drie kalveren die doodgemaaid zijn enz. Dat wordt allemaal bijgehouden en aan hen doorgegeven. Als een ree wordt doodgereden kun je dat melden bij de meldkamer van de politie; die geven dat door aan de Valwildverlofhouders, die dan binnen een half uur het dode dier ophalen. Dit zijn een beperkt aantal mensen in Oost Gelderland, ca. 20 personen, die een speciale ontheffing hebben om verongelukt wild te bergen en, indien noodzakelijk, uit z'n lijden te verlossen, wanneer het nog leeft na een aanrijding. Het vervoeren van valwild is, zonder in het bezit te zijn van zo'n verlof dus strafbaar. Ze horen bij de WBE Lochem. Bert is ongeveer 22 jaar lid van de WBE, heeft 16 jaar in de Commissie Reewildbeheer gezeten, waarvan 9 jaar als voorzitter. Als je b.v. buiten de jachtperiode een ree wil schieten moet je een bijzondere vergunning krijgen van de reewildcommissie.

Hij heeft indertijd de cursus gedaan voor toezichthouder. Als jongen wilde hij jachtopziener worden. Vroeger had ieder landgoed zijn eigen jachtopziener, die ook mocht bekeuren. Maar daar is geen werk meer in; er zijn nu nog een paar BOA's (Buitengewoon Opsporings Ambtenaar).

Contacten

Reeën houden zich niet aan de jachtgrenzen en gaan waar voor hen het meest en lekkerst te eten is. Reeën houden van lekkere hapjes b.v. van rozenknoppen; Bert vertelt dat ze een keer in één nacht alle rozenknoppen uit de tuin van het kasteel hebben opgegeten.

En ze houden van rust; als er b.v. veel en langdurig gekapt wordt in de bossen, trekken de reeën weg naar een rustiger gebied.

Daarom is het van belang goede contacten te hebben met de aangrenzende gebieden zoals het Bosket achter het kasteel dat beheerd wordt door Jan Pardijs en Dick Norde.

Ook de contacten met het buurveld aan de Lochemse zijde, Jachtcombinatie "t Gagel", en aan de Galgengoorzijde, jachtcombinatie "Den Bramel", zijn prima.

Ja, een ree!

...en dit alles schreef ik op terwijl we rondreden door de bossen en velden en maar kijken of we een ree zagen. "Je hebt geen geluk, want er is overal gemaaid en dan is er weinig te eten voor ze, dan treden ze niet uit". Mooie taal ook die jachttaal. We rijden langs kleine weilanden omzoomd door bos; "niet echt handig voor een boer" zeg ik. "Nee, maar gelukkig vindt mijn broer (Jan Kornegoor) het ook mooi, dus laat hij het zo, prima weitjes voor de reeën".

Dan klinkt er ergens een jachthoorn. Dat blijkt de radio van Bert te zijn; het is een signaal van Hugo, die vertelt dat achter de boerderij van (opa) Martin Kornegoor een ree en kalf in het weiland staan. En ja hoor, daar aangekomen zien we ze heel in de verte door de verre kijker aan de rand van de sloot eten. Ik had ze niet gezien, je moet er een getraind oog voor hebben. "Dat geit had twee kalveren" zegt Bert. Het andere zal dus wel dood zijn. Hij had daar geen melding van gekregen, maar dat gebeurt niet altijd als het verongelukt is. Ook kan het ziek geworden zijn of door een vos gepakt.

"Twee kalveren zijn vaak moeilijk te beschermen voor een reegeit" vertelt hij. "Ze is heel fel op vossen en die zullen nooit een kalf kunnen pakken als ze in de buurt is, maar de kalveren liggen als ze klein zijn, een eindje uit elkaar en ze kan niet op twee plaatsen tegelijk zijn". In de winter trekken ze vaak in familieverband, een groepje, wat in jachttaal een 'sprong' heet. Genoeg te eten is dus een voorwaarde voor de wildstand, voor reeën en voor het kleinwild. Vroeger werd er b.v. winterrogge gezaaid als groenbemester en waren er tarwe en knollen in de zomer; nu is er minder variatie. Maar de reeënstand blijft goed op peil.

De bronstijd van reeën is van half juli tot half augustus; dan zijn ze het meest zichtbaar, maar dan gebeuren ook de meeste ongelukken omdat ze niet uitkijken.

Reewild laat zich graag zien in het voorjaar als de temperatuur plotseling oploopt, vaak vanaf maart, en het eerste groene lot weer komt. Op een mooie voorjaarsavond kun je rondom de Wildenborch zeker ergens reewild zien. De beste tijd om naar reeën te kijken is na een onweersbui.

En wanneer wordt er gejaagd?

De openingstijden voor het beheer van reegeiten en reekalveren is van 1 dec tot 15 maart en voor het beheer van reebokken van 1 mei tot 15 september.

Er wordt dus gekeken naar aantallen en gezondheid.

Drijfjacht is voor Bert niet de manier; de dieren moeten een kans hebben. Ze jagen dus 'voor de voet' en de reeën vooral vanaf een 'hoogzit'.

Zijn passie ligt meer bij beheer van reewild en overig schadelijk wild als kraaien en vossen.

De drijfjachten die ze als jachtcombinatie jaarlijks houden doen ze zeer beheerst. Tijdens de hazenjacht mag per geweer b.v. per drift nooit meer dan 1 haas geschoten worden en ze jagen niet op fazantenhennen. We jagen nooit meer dan 1 keer hetzelfde stuk grond.

Vroeger, in zijn jonge jaren, gingen ze per jaar 5 keer op drijfjacht en dan de gehele dag. Tegenwoordig jagen ze nog maar 3 middagen per jaar.

Ook gaan ze jaarlijks met z'n allen naar de schietbaan om kleiduiven te schieten; oefening hoort erbij. De drijvers gaan dan mee en ze maken er naast het oefenen een gezellige middag van.

We zijn inmiddels weer op de Venneman aangekomen, want het is nu te donker om nog iets te kunnen zien. "Ik zou wel een hele avond over jacht, de passie ervoor en de beleving kunnen praten", zegt Bert en dat lijkt mij heel interessant. Mogelijk komt hier nog een vervolg op.

Lucie Bartel, oktober 2013

Van Scheepsjongen tot Adelborst

deel 6 van de serie: "De Scheepsjongen uit de Achterhoek"

In de vorige aflevering waren we getuige van de noodlottige stranding van 'Het Huys' op een vreemde kust tijdens hevig stormweer.

Het was na het aan de grond lopen grote paniek aan boord en iedereen holde rond en door elkaar heen. De Schipper bleef rustig en gaf opdracht om de Grote Mast om te hakken zodanig dat hij richting de kust zou vallen. Dat gebeurde en met een beetje geluk konden ze misschien zo aan de wal komen. Er werd een vrijwilliger aangewezen die het als eerste moest proberen. En die moest ook nog zien een Paardtouw, een geleidetouw, mee te nemen waaraan iedereen zich kon vasthouden bij die gevaarlijke tocht over die gladde ronde mast in het natuurgeweld. Je raadt het al: Dat was de laagste in rang aan boord, een scheepsjongetje en kokshulpje van 'voor de mast'.

Het lukte hem gelukkig wel om aan de wal te komen. Daarna ging iedereen, man na man, van boord via die gevaarlijke mast. Zestien man konden zich niet houden, gleden eraf en verdronken jammerlijk in het golvengeweld. Ondertussen begon het 'Huys' in stukken te breken door de hoge brandinggolven. De laatste twee die van boord gingen waren de Schipper en de Opperstuurman. Die kwamen ook goed aan land.

Ook Bernardus en zijn vrienden lukte het. En daar zaten ze dan in het stikdonker, kletsnat en kleumend op het strand van waar???

De volgende morgen toen het licht was geworden bleek er een eindje verderop ook nog een klein Hollands scheepje gestrand te zijn. Die wisten wel waar ze ongeveer waren. Op het strand en de rotsen van Marokko. Dat was slecht nieuws omdat Nederland en Marokko in oorlog waren..... Dat kleine scheepje had zeep en amandelen aan boord als vracht en daar spoelde wat van aan. Ook een paar zijden varkensspek. Zo hadden ze gelukkig nog wat te eten want ze hadden alles achter moeten laten.

Bij het vroege daglicht de volgende morgen bleek ook dat het 'Huys' helemaal kapotgeslagen was. Maar in elk geval leefden ze nog. Het weer klaarde op, de storm luwde en de warmte van de zon was erg welkom want ze waren tot op het bot verkleumd. Toen ze daar zo zaten en overlegden hoe het verder moest kwamen er ineens twee ruiters te paard aan vanachter de heuvels vandaan. Heel vriendelijke mensen. Een ervan sprak nog Nederlands ook en zei dat hij uit Rotterdam kwam maar Moor was geworden. Zo noemden ze toen de Marokkanen. Dat fleurde de drenkelingen aanzienlijk op. De beide ruiters zeiden dat ze daar moesten blijven want ze gingen hulp halen.

Gerustgesteld kwamen ze langzaam, na alle emoties en ervaringen van de afgelopen nacht, tot rust op dat Marokkaanse strand.

Nederland en Marokko waren in die tijd in oorlog met elkaar dus ze bevonden zich op vijandig gebied. Ze spraken met elkaar af dat ze in de richting van Ceuta, een Spaanse havenstad in Marokko tegenover Gibraltar, zouden gaan lopen. Als ze dat mochten tenminste van de Mooren.

Ineens een hoop herrie vanachter de heuvels en daar kwam een grote menigte kwaadwillende mensen aan. Dat was dus de hulp. Vijandige hulp. Ze konden zich niet verdedigen want ze hadden niets dan de kleren die ze aanhadden. Met een hoop geweld werden ze gevangen genomen en met de mensen die zich toch verzetten werd korte metten gemaakt. Zo ook met de opperstuurman en een van de jonge adelborsten.

Bernardus hield zich met moeite kalm. De horde ongeregeld beroofde de bemanning van alles wat ze hadden. Ook bijna van al hun kleren en ze begonnen de bemanning al schoppend en slaand voort te drijven. Bijna geheel naakt en onder de brandende zon. De hele dag werden ze zo voortgedreven totdat ze in de avond bij een kasteel aankwamen. Daar werden ze in de paardenstallen opgesloten. Uitgeput waren ze van alle ellende en angst. Ze kregen water en brood dat nagenoeg oneetbaar en ondrinkbaar was en moesten op de grond in de drek slapen. Ondanks alles probeerden ze goede moed te houden. Aan ontsnappen viel niet te denken. Dat zou de dood betekenen.

De volgende dagen werden ze weer geplunderd zodat iedereen nagenoeg naakt was. Op dat kasteel bevond zich ook de gouverneur van Tetuan, een grote stad in de buurt van dat kasteel. Die wilde de kapitein spreken. Dat gebeurde en hij beloofde de kapitein dat ze de volgende dag naar Tetuan zouden vertrekken. Hij zorgde er ook voor dat er wat goed brood en water aan de ongelukkigen werd uitgedeeld.

De andere dag vroeg werden ze uit de paardenstallen gedreven en ging de hele groep onderweg naar Tetuan.

Bijna naakt en blootsvoets. Zelfs de schoenen waren afgenomen. Na een barre tocht kwamen ze in de avond op een grote vlakte aan. De hele nacht zonder bescherming in de koude lucht slapen op de grond. Wel kreeg iedereen weer een broodje. De Mooren waren steeds zo hardhandig en wreed dat niemand meer aan ontsnappen maar durfde te denken. Bernardus hield zich stil en volgde gedwee. Dat leek hem het verstandigste.

De volgende dag werden ze alweer vroeg verder voortgedreven. In de middag zagen ze een stad opdoemen. Dat was Tetuan. De gevangenen genomen Nederlanders werden buiten de stad opgewacht door een grote menigte Mooren. Die bespotten, bespuugden en sloegen de gevangenen tot ze in de gevangenis opgesloten waren en die was niet bepaald luxe. Een diep gat zonder licht en lucht. Er werd wel regelmatig brood en water gedeeld. In Tetuan zetelde ook een Engelse Consul en die kreeg lucht van de Hollanders. Nederland was niet in oorlog met Engeland en deze man ging zich inzetten voor de gevangenen. Die moesten inmiddels heel zware slavenarbeid verrichten. Grote loodzware stenen sjouwen voor de stadsmuur van Tetuan. Die Engelsman deed zijn best de ongelukkigen van extra etenswaren te voorzien en hij deed nog iets heel belangrijks! Hij zond een bericht naar de Nederlandse Consul in Gibraltar over het lot van de gestrande bemanning van 'Het Huys' en naar de keizer van Marokko die in Fez zetelde. Van de Gouverneur van Tetuan mocht die Engelsman ook op bezoek bij de kapitein van 'Het Huys'.

Zodoende werd het na een tijdje ook in Nederland bekend. Wat zal de moeder van Bernardus geschrokken zijn...

De Admiraliteit in Amsterdam rustte toen het bekend werd onmiddellijk een schip uit dat met geld, veel kado's voor de keizer van Marokko en andere goederen was geladen. De kapitein van dat schip had de opdracht naar Gibraltar te varen en van daar uit met de consul naar Marokko af te reizen en te proberen vrede te sluiten met de keizer van Marokko in Fez. En proberen de onfortuinlijke bemanning vrij te krijgen.

Dit goede nieuws sijpelde ook na lange tijd door bij de ongelukkige bemanning. Ze moesten dagelijks zeer zware slavenarbeid verrichten maar er was in elk geval een sprankje hoop en dat maakte dat zware werk toch een beetje lichter. Het leek al jaren te duren. Zou het nu toch echt bijna voorbij zijn?

Er zijn een paar oude zeemansgezegden die hier ook al opgingen: 'Al ziet men kerken en torens staan, dan is de reis nog niet gedaan' en 'De laatste loodjes zijn het zwaarst'.

Landrot

Winterwandeling

Voor de drieëntwintigste keer organiseren we de winterwandeling. Deze vindt plaats op **zondag 5 januari 2014**.

Starten tussen 11.00 uur en 13.00 uur bij de Kapel. U kunt kiezen uit een korte en een langere route. Natuurlijk ontbreken de midwinterhoornblazers niet.

Kosten deelname € 6,- kinderen t/m 12 jaar betalen € 3,-

Een glas heerlijke glühwein of chocolademelk en een kop erwtensoep is bij de prijs inbegrepen.

Uitnodiging Nieuwjaarsreceptie

Om elkaar het allerbeste voor het nieuwe jaar te wensen is er natuurlijk ook in 2014 een Nieuwjaarsreceptie:

Vrijdag 3 januari 2014. Aanvang 20.00 uur.

U bent er toch ook?

Kinderpraat

Gr. 3.: Een leerling is zijn gum kwijt. De leerkracht zegt dat deze wel weer boven water komt. Waarop de leerling zegt: "Maar juf, ik heb mijn gum niet in het water gelegd!"

Kind 3 jr.: Staat thuis op een krukje om bij de wastafel te kunnen. Hij reikt naar de kraan, maar kan er nog niet goed bij. Zijn reactie: "Het krukje moet nog groeien."

Schoonmaakrooster Kapel

Januari	2 keer:	Gerda Mennink – Henny Zweverink
Februari	2 keer:	Stien Brinkerhof – Riek Vliem – Hermien Oplaat
Maart	2 keer:	Alma v.d. Schoot – Ineke Braakman – Frieda te Lindert

Het is de bedoeling dat vóór de tweede zondag van de maand wordt schoongemaakt vanwege de kerkdienst. De tweede schoonmaak in overleg, in verband met verhuur. Janny Sligman doet de ramen en belt u als geheugensteuntje wanneer u aan de beurt bent. De lijst van werkzaamheden hangt in de werkkast.

Agenda 2013 - 2014:

Kapelcommissie: Kerstconcert IJsselzangers, donderdag 19 december
Nieuwjaarsreceptie, vrijdag 3 januari 2014
Winterwandeling, zondag 5 januari 2014

Toneelvereniging: Uitvoering donderdag 12 en vrijdag 13 december

Verenigingen:

Schietvereniging : elke dinsdag, van 20.15 uur tot 22.30 uur.
seizoen 3de dinsdag van augustus t/m laatste dinsdag in juni.

Koersbal: 1ste en 3de donderdag van de maand. vanaf 19.30 uur.

Volksdansgroep: Elke donderdag, van 9.30 uur tot 11.00 uur.

Wildenborchse Vrouwenclub: Laatste donderdag van de maand.
van 20.00 uur tot omstreeks 22.00 uur.
van oktober t/m april.

Klootschieten: 3de zondag van iedere maand
10.00 uur verzamelen bij de Kapel.